Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2013-304 d.d. 1 november 2013
(mr. R.J. Verschoof, voorzitter, mr. B.F. Keulen en prof.mr. M.L. Hendrikse, leden en mr. R.A.F. Coenraad, secretaris)

Samenvatting

Garantieverzekering met winstdeling. Consument stelt dat Aangeslotene een te hoge overlijdensrisicopremie in rekening heeft gebracht en de winstdeling op verkeerde grondslagen zou hebben gebaseerd. Op grond van de in 1988 geldende regelgeving bestond geen verplichting om de verschuldigde premie uit te splitsen in een spaar- en risicodeel. Verder wist Consument bij het aangaan van de verzekering precies welke premie hij zou gaan betalen teneinde de gegarandeerde minimumuitkering te ontvangen en was deze vaste verhouding voor hem kennelijk voldoende aantrekkelijk om de overeenkomst met Aangeslotene aan te gaan. Dat Consument later spijt heeft gekregen van die prijs en meent dat het goedkoper had gekund is geen reden om de overeenkomst achteraf te wijzigen. De uitleg van Consument dat er sprake zou moeten zijn van bedrijfswinstdeling in plaats van overrentedeling valt niet te herleiden uit hetgeen in de verzekeringsvoorwaarden is bepaald, waarbij nog komt dat Aangeslotene gezien de aard van de garantieverzekering gehouden is om defensief te beleggen om ook op langere termijn aan haar toezeggingen te kunnen voldoen.

Consument,

tegen

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., gevestigd te Apeldoorn, hierna te noemen Aangeslotene.

1. Procesverloop

De Commissie beslist met inachtneming van haar reglement en op basis van de volgende stukken:
- het dossier van de Ombudsman Financiële Dienstverlening;
- het door Consument ondertekende vragenformulier van 14 december 2012;
- de brieven van Consument van 24 november en 14 december 2012;
- het verweerschrift van Aangeslotene;
- de repliek van Consument;
- de dupliek van Aangeslotene.

2. Overwegingen

De Commissie heeft het volgende vastgesteld.

Tussenkomst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening heeft niet tot oplossing van het geschil geleid.
Beide partijen zullen het advies van de Commissie als bindend aanvaarden.
Partijen zijn opgeroepen voor een mondelinge behandeling op maandag 7 oktober 2013 en zijn aldaar verschenen.

3. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten:

3.1 Consument heeft bij een rechtsvoorganger van Aangeslotene met ingang van 1 april 1988 een gemengde winstdelende verzekering gesloten (polisnummer 0) met een maandpremie van € 86,15 en een duur van 30 jaar. Bij in leven zijn van de verzekerde op de einddatum of bij overlijden van de verzekerde vóór deze datum keert Aangeslotene een kapitaal uit van € 39.554. Dit bedrag is gebaseerd op een gegarandeerd rendement van 4,11%.

3.2 Op deze verzekering zijn diverse polisvoorwaarden en het bijbehorende polisaanhangsel 00 van toepassing.

3.3 Bij aanvang van de verzekering heeft Consument gekozen voor een te verzekeren kapitaal van 60% van de hypothecaire geldlening. Door Aangeslotene is berekend dat bij een te behalen bruto rendement van 7,5% per jaar het eindkapitaal voldoende zou zijn om deze lening volledig af te kunnen lossen.

3.4 Bij de offerte van 6 februari 1988 is een voorstel gevoegd voor een aanvullend te sluiten overlijdensrisicoverzekering omdat in geval van overlijden de uitkering uit de gemengde verzekering niet toereikend zou zijn om het gehele hypotheekbedrag af te lossen. Het verschil van € 26.319 was indertijd mee te verzekeren tegen een premie van € 64 per jaar. De duur van deze verzekering was 5 jaar met automatische verlenging op basis van de dan geldende leeftijd. Consument is niet op dit voorstel ingegaan.

3.5 Het gegarandeerde kapitaal, uit te keren op 1 april 2018, is in 2012 door winstdeling op basis van overrente uitgegroeid tot een bedrag van € 44.204.

3.6 Consument heeft in het voorjaar van 2011 zijn onvrede uitgesproken over de teleurstellende waardeontwikkeling van zijn levensverzekering en wijt dit aan een onevenredige inhouding aan risicopremies. Uit de opgave van Aangeslotene blijkt dat deze premie sinds aanvang gemiddeld € 250 per jaar bedraagt.

4. De vordering en grondslagen

4.1 Consument vordert dat Aangeslotene niet alleen gehouden wordt om de voor zijn verzekering geldende risicopremie te verlagen tot een meer marktconform bedrag, maar tevens de winstdeling te baseren op het daadwerkelijk door Aangeslotene op zijn beleggingen behaalde rendement en niet op het door het Verbond van Verzekeraars objectief vastgestelde U-rendement.

4.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslagen:

Door het ontbreken van wilsovereenstemming over de hoogte van de risicopremie – Aangeslotene heeft hierover bij aanvang van het contract namelijk geen relevante informatie verstrekt – is sprake van een leemte in de overeenkomst die op grond van artikel 6:248 lid 1 BW en in overeenstemming met de eisen van redelijkheid en billijkheid nader ingevuld dient te worden. Een meer marktconforme risicopremie, te vergelijken met die voor een afzonderlijke overlijdensrisicoverzekering zoals geoffreerd in 1988, zou tot een hoger kapitaal leiden. Verder hanteert Aangeslotene voor wat betreft de overrentedeling geheel andere criteria dan in de verzekeringsvoorwaarden X zijn beschreven.

4.3 Aangeslotene heeft, kort en zakelijk weergegeven, het volgende verweer gevoerd: Consument wist bij aanvang tegen welke gelijkblijvende premie Aangeslotene de onderhavige verzekering wenste aan te bieden met een minimaal uit te keren kapitaal van € 39.554. In die zin kan er dus niet van misleiding worden gesproken.
De hoogte van de overlijdensrisicopremie wordt met name beïnvloed door de sterftekans van verzekerde en de hoogte van het risicokapitaal. Gedurende de looptijd van de verzekering werken deze factoren tegen elkaar in, waardoor de premie enigszins in balans blijft. Om die reden kan niet gesproken worden van een buitensporige hoge premie.
Op grond van de op de verzekering van toepassing zijnde verzekeringsvoorwaarden X hangt de overrente niet af van de winst die Aangeslotene zelf daadwerkelijk maakt, maar is deze gebaseerd op de in het van jaar tot jaar te realiseren netto opbrengst van de belegde voorziening verzekeringsverplichtingen die behoort bij de verzekeringen waarop overrentedeling van toepassing is. Gezien de aard van de garantieverzekering kan Aangeslotene bovendien niet anders dan defensief en derhalve tegen acceptabele risico's beleggen om op langere termijn aan haar toezeggingen te kunnen voldoen.

5. Beoordeling

5.1 De Commissie staat allereerst voor de vraag of Aangeslotene Consument bij het sluiten van de verzekering expliciet had moeten informeren over de hoogte van het deel van de premie dat bestemd is voor de dekking van het overlijdensrisico.

5.2 De Commissie merkt op dat op grond van de in 1988 geldende regelgeving Aangeslotene niet verplicht was om de verschuldigde premie uit te splitsen in een spaar- en risicodeel.
Voorts kan de onderhavige levensverzekeringsovereenkomst, anders dan Consument veronderstelt, niet betiteld worden als een beleggingsverzekering. Het gaat om een traditionele gemengde levensverzekering met winstdeling. Kenmerk van deze verzekering is een vaste verhouding tussen de te betalen premie en de overeengekomen gegarandeerde minimumuitkering bij in leven zijn van de verzekerde op de einddatum of bij eventueel eerder overlijden. Dit kapitaal kan hoger zijn door het meeverzekerde recht op een aandeel in de winst, maar dit hogere bedrag wordt niet gegarandeerd. Consument wist derhalve bij het aangaan van de verzekering precies welke premie hij zou gaan betalen teneinde de gegarandeerde

minimumuitkering te ontvangen. Hij heeft deze premie geaccepteerd door ondertekening van de offerte. Deze vaste verhouding was voor hem kennelijk voldoende aantrekkelijk om de overeenkomst met Aangeslotene aan te gaan.

5.3 De Commissie kan niet voorbij gaan aan het feit dat een verzekeraar de beleidsvrijheid heeft om zelf een prijs te bepalen voor haar producten. Deze prijs was Consument bereid te betalen. Wat Consument zou krijgen voor deze prijs was duidelijk. Van misleiding door Aangeslotene is geen sprake. Consument heeft later spijt gekregen van die prijs en meent dat het goedkoper had gekund, of dat hij een hogere opbrengst voor die prijs had kunnen krijgen. Het Nederlands recht voorziet er echter niet in dat overeenkomsten kunnen worden gewijzigd op basis van louter voortschrijdend inzicht van een van de contractspartijen.

5.4 Gegeven het overwogene in 5.3 is de vergelijking die Consument maakt tussen de uit de offerte uit 1988 te herleiden premie van € 96 per jaar en het bedrag dat Aangeslotene in rekening brengt voor het risicodeel van de gemengde verzekering, gemiddeld rond de € 250 per jaar, niet van belang. De vergelijking is overigens niet juist. In dit voorstel is immers vermeld dat de premie telkenmale na een periode van 5 jaar zal worden herberekend op basis van de dan geldende leeftijd. Gezien het actuariële gegeven dat de sterftekans toeneemt naarmate een verzekerde ouder wordt, zal de premie gedurende de verdere looptijd een substantiële stijging laten zien.

5.5 De uitleg van Consument dat de door Aangeslotene op zijn verzekering toe te kennen winstdeling dient te worden gebaseerd op het daadwerkelijk behaalde rendement (bedrijfswinstdeling) valt niet te herleiden uit hetgeen in de Algemene Voorwaarden X is bepaald. Het door Aangeslotene gecommuniceerde U-rendement (gebaseerd op een pakket Staatsleningen) is weliswaar ook niet in de verzekeringsvoorwaarden genoemd, maar de Commissie stelt vast dat deze niettemin voldoende grondslag bieden voor de door Aangeslotene gekozen systematiek, nu deze voorwaarden bepalen dat bij de vaststelling van de winst zal worden uitgegaan van de gerealiseerde overrente.
Daarbij komt dat het standpunt van Aangeslotene, dat zij gezien de aard van de garantieverzekering gehouden is om defensief en derhalve tegen acceptabele risico's te beleggen om ook op langere termijn aan haar toezeggingen te kunnen voldoen, doel treft.

5.6 Het voorgaande leidt de Commissie tot het oordeel dat de vordering van Consument wordt afgewezen. Alle overige door partijen ingebrachte stellingen en argumenten kunnen niet tot een ander oordeel leiden en zullen derhalve onbesproken blijven.

6. Beslissing

De Commissie wijst bij wege van bindend advies de vordering van Consument af.

Deze beslissing is vastgesteld op en genomen door

mr. R.J. Verschoof, voorzitter, mr. B.F. Keulen en fungeerde.

mr. R.J. Verschoof, voorzitter mr. R.A.F. Coenraad, secretaris

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Op de website van Kifid vindt u praktische informatie over het instellen van beroep. Zie hiervoor kifid.nl/consumenten/wie-behandelt-mijn-klacht/4#stappen-plan.